

It is noted that a lot has been done so far. Dissertation studies, monographs, educational and teaching-methodical manuals, scientific articles on relevant issues have been written by scientists and practicing teachers for various age groups of education seekers and a wide range of those interested in media education issues. Some examples of such works have been given and characterized.

The special role and considerable contribution of the Academy of the Ukrainian Press in solving the problems of media education in Ukraine has been shown. Some directions of the work of this Academy and the obtained results have been presented.

It has been concluded that media education in the country is currently developing rapidly; it has clearly defined orientations and prospects in "The Concept for the implementation of media education in Ukraine"; it is gradually moving to a higher level and covers more and more age groups of different strata of the population.

The prospects of further scientific investigations regarding the definition and substantiation of the most effective forms and methods of media education, primarily for children and youth, have been outlined.

Key words: media, media education, the Concept of the implementation of media education in Ukraine, media awareness, media literacy, media competence, Ukraine.

Дата надходження статті: 27.12.2023 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Білавич Г. В.

УДК 373.3/.5:81'246.2

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi55.534>

Лотфі Гаруді Г. С.,*

orcid.org/0000-0001-6713-9056

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МУЛЬТИЛІНГВАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ НА ЗАСАДАХ АКСІОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ

У статті проаналізовано проблеми педагогіки білінгвальної освіти в контексті аксіологічного підходу. Виявлено низку суперечностей між наявним станом білінгвальної освіти та об'єктивно необхідним її рівнем; інтегративною сутністю освіти та фактичною роз'єднаністю її компонентів на практиці; різноплановістю системи білінгвальної освіти та уніфікацією її у практичній діяльності; потребою формування готовності педагогів до роботи в умовах білінгвальної освіти та недостатнім теоретичним і методичним забезпеченням цього процесу. Установлено, що багатомовна педагогіка є інноваційною галуззю педагогіки, тому в науковій літературі ще не сформовано єдиних методів, інструментів і вимог до розвитку її теоретичних основ. Доведено, що білінгвальне навчання як освітній феномен передбачає глибоке оволодіння рідною мовою, оскільки формування процесів мислення відбувається саме за її допомогою. Показано, що за таких умов суттєво зростає роль аксіологічного підходу до білінгвального навчання, щоб у системі полікультурної освіти не втратити ціннісних орієнтирів і культурологічних характеристик жодного народу. Виявлено основні недоліки та переваги багатомовної освіти, коли міжкультурне навчання безпосередньо пов'язане з навчанням іноземної мови і розраховане на інтеграцію особистості в систему світової культури. Багатомовність передбачає володіння кількома мовами, що вимагає використання різних видів білінгвального навчання, причому основним критерієм є ідея збереження чи втрати рідної мови. Виявлено, що прихильники космополітизму недооцінюють роль і значення національного виміру, оскільки кожна національна мова має свою систему мисленневих засобів і в національній мові сконцентровані інтелектуальні можливості всього людства. Водночас уніфікація середовища призводить до припинення розвитку й руху, а зникнення контрастів між країнами відображає погіршення соціально-екологічного мислення людини. Ціннісні орієнтації

*© Лотфі Гаруді Г. С.

в такій ситуації полягають у пріоритеті рідної мови, пошані до мови іншої країни та глибокому розумінні важливості лінгвістичних засобів міжкультурного та професійного спілкування.

Ключові слова: особливості, розвиток, мультилінгвальна освіта, мультилінгвальна педагогіка, цінності, аксіологічний підхід.

Постановка проблеми. Багатомовна освіта як освітній феномен передбачає глибоке оволодіння рідною мовою, оскільки формування процесів мислення відбувається саме за її допомогою. Розвиток лінгвістики сприяв усвідомленню багатомовності світу та формуванню умінь спілкуватися кількома мовами. Це зумовлено потребою взаєморозуміння з представниками різних етнічних груп і культур, потребою соціалізації в суспільстві, доцільністю економізації мовних навичок, а також прагненням людини досягти особистого та професійного успіху. Наразі питання багатомовності (використання різних мов) здається майже ілюзією, але не варто ігнорувати законів суспільного розвитку, адже Україна не стоїть осторонь процесу глобалізації, а перебуває у вирі світових подій і взаємодіє з іншими країнами. Тому існує нагальна потреба у виробленні чіткої політики багатомовності.

Нині відбувається групування програм білінгвального навчання за різними моделями (програма збагачення, програма переходу, програма збереження мови тощо). Однак загальним недоліком чинних моделей є їхня неконкретність, коли відображено певні ідеї, напрямки, концептуальні, гіпотетичні положення, і жодна з них повною мірою не має детального науково обґрунтованого опису та практичного застосування в конкретних умовах. Виявлено низку суперечностей між наявним станом білінгвальної освіти та об'єктивно необхідним її рівнем; інтегративною сутністю освіти та фактичною роз'єднаністю її компонентів на практиці; різноплановістю системи білінгвальної освіти та уніфікацією її у практичній діяльності; потребою формування готовності педагогів до роботи в умовах білінгвальної освіти та недостатнім теоретичним і методичним забезпеченням цього процесу.

Аналіз досліджень. Нині активно досліджуються тенденції в політиці і практиці мультилінгвізму в Європі [1], розвиток полілінгвальної компетентності учнів профільної школи на засадах дидактики багатомовності (О. Білозір [2]), підходи до побудови мультилінгвальних освітніх програм (Т. Головатенко [4]), українсько-російський білінгвізм і диглосія в сучасному комунікативному просторі (Н. Матвеева [5]), мультилінгвізм як євроінтеграційний і глобалізаційний чинник в умовах сучасної України (Є. Панасенко [6]), соціолінгвістичні засади розвитку багатомовності (О. Першукова [7]) та ін. Ціннісні аспекти багатомовності висвітлені були також у працях Г. Ващенко [3] та О. Потебні [8].

Багатомовна педагогіка є новою галуззю, тому в науковій літературі ще не сформовано єдиних методів, інструментів і вимог до розвитку теорії та практики багатомовної компетентності особистості.

На думку О. Білозір, «вибір збалансованої навчальної програми та стандартів з урахуванням зовнішніх і внутрішніх, нейрофізіологічних, когнітивних, емоційних та інших вищезазначених факторів, і зокрема залучення попереднього досвіду вивчення мови та метакогнітивної мовної обізнаності, мають значний вплив на якість та кількість засвоєних мов» [2, с. 111].

В умовах сучасного українського суспільства, як уважає Н. Матвеева, «російська мова може поступово втратити свою домінуючу позицію в українському спілкуванні, а її місце займе українська. З огляду на те, що населення починає розуміти суть мовної проблеми і не чинить спротиву різного роду заборонам російської мови та російськомовного продукту, державна політика в мовній сфері має передбачати засоби для такої зміни напрямку, сприяти поширенню української мови в усіх сферах мовлення, а також підвищувати її престиж» [5, с. 112].

Важлива проблема розвитку білінгвізму розглядається в зарубіжних джерелах, зокрема це інтернаціональні аспекти багатомовності [14]. Низка праць науковців стосується дефініцій [9], мовної обізнаності та мультилінгвізму [10], концептуальних підходів до проблеми мультимовності [11]. Ще одним аспектом є плюралізм в освіті, який також передбачає багатомовність [12] та ін.

Водночас залишаються недостатньо дослідженими питання ціннісного аспекту педагогіки багатомовності, що зумовило вибір тематики нашого дослідження.

Метою статті є аналіз особливостей розвитку мультилінгвальної педагогіки в контексті аксіологічного підходу.

Виклад основного матеріалу. За положеннями мультилінгвістичної педагогіки, на сучасному етапі розвитку особистості та суспільства принципово змінилися цілі вивчення мов. Тому доцільно розглянути компоненти матриці багатомовності: представлення можливих моделей навчального плану, методів навчання, оцінювання та міжпредметної мовної програми; з'ясування чинників та умов, що впливають на оволодіння кількома мовами; дослідження характеристик педагогіки багатомовності та пояснення її технічних особливостей; методи, прийоми та принципи розвитку багатомовної компетентності; систематизація та систематизація навчального матеріалу; установлення та визначення лінгвістичних і дидактичних засад (занурення, інтеграція, уніфікація, перехід і паралельне навчання) розвитку багатомовної компетентності.

Для розвитку мультилінгвальної компетентності потрібно не лише моделювати освітнє середовище, але й гарантувати підготовку мультилінгвальних викладачів, які мають досвід вивчення мов, використовують методичний інструментарій, ураховують освітні потреби своїх студентів та апелюють до аксіоматичних цінностей мультилінгвізму. Завдання мультилінгвальної педагогіки полягає не лише в тому, щоб навчити правильно користуватися іноземними мовами, але й довести важливість свідомого оволодіння мовою в шкільному віці, що є потужною рушійною силою для подальшого особистісного розвитку, професійної реалізації та навчання впродовж життя.

Багатомовна дидактика характеризується гетерогенністю, варіативністю, оборотністю, взаємозалежністю, складністю, синергізмом і стабільністю [2]. Використання кожної зі стратегій навчання мови (продуктивної, рецептивної, інтерактивної та опосередкованої) значно підвищує ефективність вивчення іноземної мови та позитивно впливає на її використання. Беручи до уваги інтереси, запити та потреби учнів і спираючись на педагогіку багатомовності, акцентовано на важливій ролі викладача в успішному виборі методів, прийомів і принципів відповідно до цілей і освітніх завдань навчання, спрямованих на розвиток багатомовної компетентності особистості.

Аналізуючи ситуацію з багатомовністю в сучасній Україні, можна виокремити географічну багатомовність, тобто сусідство з різними країнами і, як наслідок, контакти між різними етнічними групами. Соціальна багатомовність – це мовні контакти між різними етнічними групами, такими як українці, росіяни, поляки, угорці, румуни тощо. Такі контакти призводять до певних мовних відносин, таких як консенсус щодо мовного співіснування та нав'язування мови однією етнічною групою іншій. Наступним елементом є індивідуальна багатомовність або мультилінгвізм, можливість і потреба вивчати різні мови в суспільстві. Так, скажімо, в Україні потрібні англійська, німецька, угорська, російська, польська мови, тобто багатомовність залежить не лише від глобального статусу такої мови, як англійська, а й від соціальної та географічної багатомовності.

Іншими словами, багатомовність є результатом потреби в економічному зростанні, соціальному благополуччі та інтеграції в глобальний простір, з одного боку, і потреби в самоідентифікації як члена суспільства, що розмовляє переважно мовами, географічно близькими до рідної мови (Східна Україна і російська, Західна Україна і польська, угорська) – з іншого боку. Проблеми багатомовності в Україні дуже глибокі. По-перше, погляди та цінності українського суспільства поляризуються відповідно до географічного розташування проживання в Україні, що призводить до впливу сусідніх мов на свідомість

українців, а отже, до втрати самоідентичності та самоусвідомлення себе як українця в українській державі. Це також впливає на якість зовнішньої комунікації між українцями та іноземцями [5].

З огляду на вищесказане, багатомовність у сучасному українському контексті можна підсумувати як невід’ємну частину процесу внутрішньої та зовнішньої комунікації. Проблема полягає в тому, що така комунікація є вкрай хаотичною і не врегульованою на законодавчому рівні. Для того, щоб урегулювати всі явища багатомовності в українському суспільстві, слід створити інституційну багатомовність, яка зможе налагодити відносини між різними мовами в суспільстві та надати їм пріоритет.

У мультикультурній системі освіти дуже важливо, щоб цінності та культурні особливості жодного народу не були втрачені.

Надзвичайно вагомим за таких умов є роль аксіологічного підходу до білінгвального навчання: у системі полікультурної освіти дуже важливо не втратити ціннісних орієнтирів і культурологічних характеристик народу. В умовах білінгвальної освіти (особливо, коли це мови не близькі, а дальні – як українська та англійська) на чільне місце виходять такі аспекти, як країнознавство, міжкультурні зв’язки і співвідношення між державною мовою та мовою міжнародного спілкування.

Ціннісні орієнтації в такій ситуації полягають у пріоритеті рідної мови, пошані до мови іншої країни та глибокому розумінні важливості лінгвістичних засобів культурного, професійного та особистісного спілкування.

Як і переважна більшість освітніх та суспільних явищ, двомовність має свої недоліки та переваги. Міжкультурне навчання безпосередньо пов’язане з навчанням іноземної мови й розраховане на інтеграцію особистості в систему світової культури. Багатомовність передбачає прагнення до досягнення взаєморозуміння двома мовами, причому ступінь взаєморозуміння може бути різним, що передбачає різні види білінгвального навчання, зокрема: білінгвізм, що призводить до витіснення рідної мови; білінгвізм, спрямований на оволодіння письмово другою мовою; часткова двомовність, коли гуманітарні предмети ведуться двома мовами, а природничі – державною; повний білінгвізм, що передбачає рівноправне вивчення двох мов, коли зберігається рідна культура й засвоюється домінантна. Тут основним критерієм класифікації є мета збереження чи втрати рідної мови.

Кожен із видів навчання спирається на низку аргументів і доповнюється блоком проміжних концепцій. Так, прихильники космополітизму недооцінюють роль і значення національного виміру. З іншого боку, на перше місце ставиться національний менталітет, тобто потреба служіння науки насамперед народові, захист якостей національного менталітету і збереження пріоритетів народу в досягненнях і відкриттях. Кожна національна мова має свою систему мисленнєвих засобів і в ній сконцентровані інтелектуальні можливості всього людства. Уніфікація середовища призводить до припинення його розвитку, тобто до зникнення значної частини інформації. Тому стирання контрастів між країнами не є формальним явищем, а певною мірою відображає погіршення соціально-екологічного мислення людини.

Важливу роль у цьому відіграють філософські системи, яких явно чи неявно дотримуються вчені, інтерпретуючи результати своїх досліджень. Ці системи чітко відображають специфіку країни, національний характер філософії та панівний науковий підхід до пізнання. Наприклад, для британців характерним є прагнення до простоти і пропорційності. Тому в британській філософії домінують емпіричні та індуктивні методи пізнання. Французи прагнуть симетрії, схематизму та раційних методів у філософії, тоді як для німців характерний діалектичний і трансценденталістський підхід [8, с. 23].

На думку Г. Ващенка, українцям властиві глибина і повільність реакції, вразливість і всебічне перероблення вражень при виробленні змістовних наукових концепцій, що ґрунтуються на багатих конкретних уявленнях. Українцям також властиві особливі, майже прадавні риси гармонійності, багатогранності та те, що Г. Ващенко називає

«світлістю». Ці риси, разом із мовними особливостями, формують специфіку наукового мислення українських учених та їхні різні підходи до розуміння світу.

Насамкінець зауважимо, що роль аксіологічного підходу є надзвичайно важливою з позиції неформальної тримовності багатьох осіб в Україні. Якщо формально освіта є білінгвальною (тобто рідна мова плюс одна іноземна), то виходячи з того, що Україна є багатонаціональною країною, формула білінгвальної освіти фактично для більшості людей перетворюється в трилінгвальну. Це пов'язано з тим, що представники національних меншин володіють державною мовою, своєю рідною мовою плюс мовою потенційного спілкування зі світом. Якщо це виразити образно, то власна мова представників меншин є їхньою внутрішньою мовою, державна мова (українська) існує для спілкування в межах країни, а третя – для спілкування зі світом. Таким чином, справжня гуманізація можлива лише за умови комплексного підходу до науки загалом, із використанням потенціалу всіх національностей та врахуванням особливостей мислення кожної з них.

Висновки. Білінгвальне навчання як освітній феномен передбачає глибоке оволодіння рідною мовою, оскільки формування процесів мислення відбувається саме за її допомогою. За таких умов суттєво зростає роль аксіологічного підходу, щоб у системі полікультурної освіти не втратити ціннісних орієнтирів і культурологічних характеристик народу. Виявлено основні недоліки та переваги багатомовної освіти, коли міжкультурне навчання безпосередньо пов'язане з навчанням іноземної мови й розраховане на інтеграцію особистості в систему світової культури. Прихильники космополітизму недооцінюють роль і значення національного виміру, оскільки кожна національна мова має свою систему мисленнєвих засобів, а уніфікація середовища призводить до зникнення контрастів між країнами, що відображає погіршення соціально-екологічного мислення людини. Ціннісні орієнтації в такій ситуації полягають у пріоритеті рідної мови, пошані до мови іншої країни та глибокому розумінні важливості лінгвістичних засобів міжкультурного та професійного спілкування.

До подальших напрямків дослідження відносимо аналіз тенденцій розвитку білінгвальної освіти в полікультурному просторі України.

Список використаних джерел:

1. Багатомовна Європа: тенденції у політиці і практиці мультилінгвізму в Європі. Київ: Ленвіт, 2012. 168 с.
2. Білозір О. С. Розвиток полілінгвальної компетентності учнів профільної школи на засадах дидактики багатомовності: дис. ... д-ра філософії / Криворізький держ. пед. ун-т. Кривий Ріг, 2022. 394 с.
3. Ващенко Г. Український ренесанс ХХ століття. Торонто, 1953. 80 с.
4. Головатенко Т. Теоретичні підходи до побудови мультилінгвальних освітніх програм у Люксембурзі. *Освітологічний дискурс*. 2018. № 3–4 (22–23). С. 309–320.
5. Матвеева Н. Р. Українсько-російський білінгвізм і диглосія в сучасному комунікативному просторі Києва: дис. ... д-ра філософії / Тернопільський нац. пед. ун-т імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2021. 239 с.
6. Панасенко Є. О. Мультилінгвізм як євроінтеграційний і глобалізаційний чинник в умовах сучасної України. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2019. Т. 30 (69). № 4. С. 98–105.
7. Першукова О. О. Соціолінгвістичні засади розвитку багатомовності школярів у країнах західної Європи. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2014. Вип. 122. С. 208–212.
8. Потебня О. Думка й мова (фрагменти): Слово Знак Дискурс Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст, за редакцією Марії Зубрицької. Львів, 1996. 96 с.
9. Aronin L. Singleton, L. What is Multilingualism? Twelve lectures in multilingualism. 2019. Pp. 3-34.
10. Cenoz J., Gorter D., May S. Language awareness and multilingualism. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2017. 422 p.

11. Franceschini R. Multilingualism and Multicompetence: A Conceptual View. *The Modern Language Journal. Toward a Multilingual Approach in the Study of Multilingualism in School Contexts*, 2011. Vol. 95, No. 3. Pp. 344–355.
12. Ortega Y., Piccardo E. Plurilingualism in the new era: A conversation with Enrica Piccardo. *Argentinean Journal of Applied Linguistics*. May 2018. Vol. 6. No. 1. Pp. 75–91.
13. The Handbook of Bilingualism and Multilingualism / edited by Tej K. Bhatia and William C. Ritchie. 2nd edn. London : Wiley-Blackwell, 2013. 964 p.
14. Vetter E., Jessner. Cham U. International Research on Multilingualism: Breaking with the Monolingual Perspective: Springer, 2019. Vol. 35. 265 p.

References:

1. Bahatomovna Yevropa: tendentsii u politytsi i praktytsi multylinhvizmu v Yevropi [Multilingual Europe: trends in policy and practice of multilingualism in Europe]. (2012). Kyiv: Lenvit [in Ukrainian].
2. Bilozir, O. S. (2022). *Rozvytok polilinhvalnoi kompetentnosti uchniv profilnoi shkoly na zasadakh dydaktyky bahatomovnosti* [Development of multilingual specialized school students' competence based on the didactics of multilingualism]. (PhD thesis). Kryvyi Rih State Pedagogical University. Kryvyi Rih [in Ukrainian].
3. Vashchenko, H. (1953). *Ukrainskyi renesans XX stolittia* [Ukrainian renaissance of the 20th century]. Toronto [in Ukrainian].
4. Holovatenko, T. (2018). Teoretychni pidkhody do pobudovy multylinhvalnykh osvitnikh proham u Liuksemburzi [Theoretical approaches to the construction of multilingual educational programs in Luxembourg]. *Osvitolohichnyi dyskurs*, 3–4 (22–23), 309–320 [in Ukrainian].
5. Matveieva, N. R. (2021). *Ukrainsko-rosiiskyi bilinhvizm i dyghlosiia v suchasnomu komunikatyvnomu prostori Kyiva* [Ukrainian-Russian bilingualism and diglossia in the modern communicative space of Kyiv]. (PhD thesis). Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Ternopil [in Ukrainian].
6. Panasenko, Ye. O. (2019). Multylinhvizm yak yevrointehratsiinyi i hlobalizatsiinyi chynnyk v umovakh suchasnoi Ukrainy [Multilingualism as a factor of European integration and globalization in the conditions of modern Ukraine]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Derzhavne upravlinnia*, 30 (69), 4, 98–105 [in Ukrainian].
7. Pershukova, O. O. (2014). Sotsiolinhvistychni zasady rozvytku bahatomovnosti shkoliariv u krainakh zakhidnoi Yevropy [Sociolinguistic principles of the development of schoolchildren's multilingualism in the countries of Western Europe]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky*, 122, 208–212 [in Ukrainian].
8. Potebnia, O. (1996). *Dumka y mova (fragmenty): Slovo Znak Dyskurs Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky XX st.* [Thought and language (fragments): Word Sign Discourse Anthology of world literary and critical thought of the 20th century]. Lviv [in Ukrainian].
9. Aronin, L., & Singleton, L. (2019). What is Multilingualism? *Twelve lectures in multilingualism*, 3–34 [in English].
10. Cenoz, J., Gorter, D., & May, S. (2017). Language awareness and multilingualism. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg [in English].
11. Franceschini, R. (2011). Multilingualism and Multicompetence: A Conceptual View. *The Modern Language Journal. Toward a Multilingual Approach in the Study of Multilingualism in School Contexts*, 95 (3), 344–355. doi: 10.1111/j.1540-4781.2011.01202.x [in English].
12. Ortega, Y., & Piccardo, E. (2018). Plurilingualism in the new era: A conversation with Enrica Piccardo. *Argentinean Journal of Applied Linguistics*, 6 (1), 75–91 [in English].
13. Bhatia, T. K., & Ritchie, W. C. (2013). *The Handbook of Bilingualism and Multilingualism*. London: Wiley-Blackwell [in English].
14. Vetter, E., & Jessner, U. (Eds.). (2019). International Research on Multilingualism: Breaking with the Monolingual Perspective. Berlin: Springer [in English].

Lotfi Ghahrodi H. S.,

orcid.org/0000-0001-6713-9056

PECULIARITIES OF MULTILINGUAL PEDAGOGY DEVELOPMENT BASED ON AXIOLOGICAL APPROACH

In the article, the pedagogic problems of bilingual education have been analyzed in the context of the axiological approach. A number of contradictions between the existing state of bilingual education

and its objectively necessary level have been revealed. They include the integrative essence of education and the actual disconnection of its components in practice, diversity of the system of bilingual education and its unification in practical activities, the necessity to form teachers' readiness to work in the conditions of bilingual education and insufficient theoretical and methodological support for this process. It has been established that multilingual pedagogy is an innovative branch of pedagogy, therefore uniform methods, tools and requirements for the development of its theoretical foundations have not been formed in the scientific literature sources yet.

It has been proven that bilingual education as an educational phenomenon involves deep mastery of the native language since the formation of thinking processes takes place precisely within its boundaries. It has been shown that under such circumstances, the role of the axiological approach towards bilingual education has been significantly increased; hence the system of multicultural education has become a very important tool to preserve the orientation value and cultural characteristics of the people. The main advantages and disadvantages of multilingual education are revealed in the process of intercultural education to be directly related to learning a foreign language and is designed to integrate the individual into the system of world culture. Multilingualism implies the desire to achieve mutual understanding in several languages, which involves different types of bilingual education and the main criterion for classification is the idea of preserving or losing one's native language. It has been found that supporters of cosmopolitanism underestimate the role and importance of the national dimension, since each national language has its own system of thinking tools and the intellectual capabilities of all mankind are concentrated on the national language. At the same time, the unification of the environment leads to the cessation of development and movement and the disappearance of contrasts between countries reflects the deterioration of the socio-ecological thinking of a person. The value orientations in this situation are primarily focused on one's native language, being respectful towards the language of another country and having a deep understanding of the importance of linguistic means for the purpose of developing intercultural and professional communication.

Key words: features, development, bilingual education, multilingual pedagogy, values, axiological approach.

Дата надходження статті: 05.01.2024 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Савка І. В.

UDC 378.016:811.111

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi55.534>

Sovach K. O.*,

orcid.org/0000-0002-8376-7623

ENGLISH INTERJECTIONS: PEDAGOGICAL ASPECT (SOME USEFUL TIPS FOR TEACHERS AND STUDENTS)

Communicative language competences of secondary and higher education students are formed on the basis of their interrelated speech, sociocultural, sociolinguistic and linguistic development in accordance with their age characteristics and interests at each stage of mastering a foreign language. Interjections in modern English play a significant role in expression of the individual, subjective attitude of the speaker to the situation, the surrounding world, and one's own feelings and manifestations of will as well.

The paper is aimed at highlighting the issue of English interjections within the pedagogical aspect, taking into account the currently existing works of experts in this field. The research describes six tips for teachers and students on the presentation and learning of English interjections at English classes and extracurricular activities. It has been noted that the results of the study may have some practical advantages

*© Sovach K. O.